

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Suomalaisen yhteiskunnan kurssi

Seksuaaliterveys ja Seksuaalisuus

Seksuaalioikeudet

Seksuaalioikeudet ovat tärkeä osa ihmisen itsemääräämisoikeutta ja ne kuuluvat kaikille.

Seksuaalioikeuksilla tarkoitetaan, että sinulla on oikeus päättää asioista, jotka liittyvät omaan seksuaalisuuteesi. Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö (WAS) on tehnyt seksuaalioikeuksien julistuksen, jonka mukaan kaikilla ihmisillä on muun muassa:

- oikeus seksuaaliseen vapauteen
- oikeus seksuaaliseen itsemääräämiseen, loukkaamattomuuteen ja fyysiseen turvallisuuteen
- oikeus seksuaaliseen tasa-arvoon ja
- oikeus seksuaalikasvatukseen.

Itsemääräämisoikeus

Suomessa jokaisella on itsemääräämisoikeus. Tämä tarkoittaa oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen ja koskee myös seksuaalisuutta ja siihen liittyvää koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Jokaisella ihmisellä on Suomessa oikeus päättää omasta seksuaalisuudestaan ja kehostaan myös avioliitossa ja seurustelusuhteissa.

Seksuaalirikokset

Seksuaalinen väkivalta voi olla mikä tahansa seksuaalinen teko, joka tehdään vastoin henkilön omaa tahtoa. Suomen laki kieltää seksin alle 16-vuotiaan kanssa ja se on rikos.

Ilman lupaa ei saa:

- koskea toisen intiimialueita eikä ylipäättänsä mitään kehon aluetta,
- nimitellä seksuaalisesti,
- ehdotella seksiin viittaavia asioita puheilla, eleillä, materiaalilla,
- häiritä, nimitellä, tirkistellä,
- ladata yksityisyyttä loukkaavaa materiaalia sosiaalisessa mediassa.

Lapseen kohdistuvat seksuaalirikokset

Seksuaalisen kanssakäymisen suojaikäraja on Suomessa 16 vuotta. Aikuihin tai alle 16-vuotiasta selkeästi vanhempi toinen nuori ei saa olla seksuaalisessa kanssakäymisessä alle 16-vuotiaan kanssa. Teko on rangaistava, vaikka lapsi olisi ollut myöntynyt tekoon. Vastuu on aina aikuisella.

Seksuaalisella hyväksikäytöllä tarkoitetaan **lapsen/nuoren** houkuttelemista tai painostamista seksuaaliseen toimintaan omaa asemaa ja toisen riippuvuutta tai puolustuskyttömyyttä hyväksi käyttäen. Teko voi sisältää muutakin seksuaalista toimintaa kuin sukupuoliyhdyntää. Esimerkiksi seksuaalinen hyväksikäyttö, ahdistelu, koskettelu, riisumaan pyytäminen, kuvaaminen ja houkuttelu myös netissä ja sosiaalisessa mediassa ovat tuomittavia tekoja. Netissä ja sosiaalisessa mediassa alkavaa ja/tai tehtävää lapsen hyväksikäyttöä kutsutaan termillä Grooming.

Seksuaaliterveys

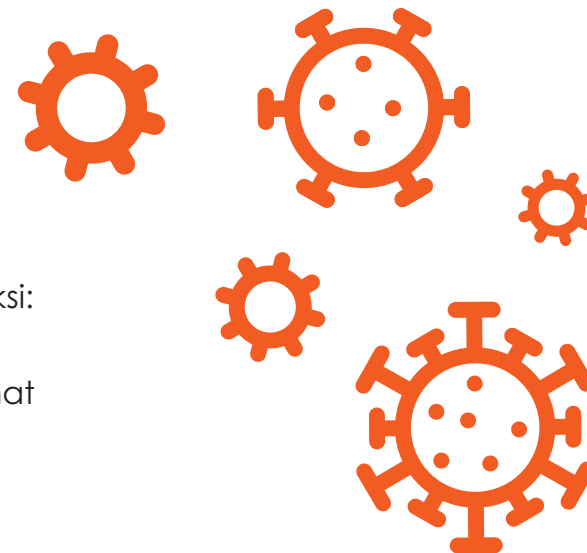
Seksuaaliterveys käsitteenä

Seksuaaliterveys on osa ihmisen terveyttä. Se on kykyä nauttia omasta seksuaalisuudesta ja toteuttaa sitä ilman pelkoa esimerkiksi sukupuolitautilien, ei-toivotun raskauden, syrjinnän, väkivallan, kaltoin kohtelun tai painostuksen riskiä. Seksuaaliterveys on sidoksissa ihmisten välisiin suhteisiin ja seksuaalinen hyvinvointi on tärkeä osa ihmisen yleistä hyvinvointia.

Seksuaaliterveys sisältää jokaisen ihmisen mahdollisuuden päättää omasta lisääntymisestä sekä ehkäisystä. Seksuaaliterveys on myös vapautta päättää siitä, miten voi ilmentää ja toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan. Oman seksuaalisuuden ymmärtäminen, turvallisuus ja hyväksytyksi tuleminen tunne omana itsenä lisäävät jokaisen ihmisen seksuaalista hyvinvointia.

Yleisimmät seksitaudit ja niiden ehkäisy

Seksitaudit ovat bakteerien ja virusten aiheuttamia tartuntatauteja, jotka tarttuvat suojaamattomassa sukupuoliyhdyntäessä. Ne eivät tartu arkisessa vuorovaikutuksessa kuten yleisistä tiloista, wc:stä, saunasta. Kondomi on ainoa ehkäisyväline, joka oikein käytettynä suojaa seksitaudeilta. Jokaisella tulee olla riittävät tiedot ja taidot seksitautien ennaltaehkäisyyn.

Seksitauteja ovat esimerkiksi:

- Klamydia
- HPV ja kondyloomat
- Herpes
- Tippiuri
- B- ja C-hepatiitti
- Kuppua
- HIV ja
- Satiaiset.

Seksitaudit eivät aina näy päällepäin ja ne voivat olla oireettomia. Jos epäilet seksitautia, tule keskustelemaan asiasta heti epäilyksen herätessä ja pyydä vastaanottokeskuksen terveydenhoitajalta lähete testeihin.

Seksitauti on tärkeää hoitaa, sillä hoitamattomiin tauteihin liittyy riskejä ja hoitamattomana tauti jatkaa leviämistä. On tärkeää hoitaa seksikumppani samanaikaisesti ja ilmoittaa tartunnasta kaikille seksikumppaneille. Näin mahdollinen tartuntaketju saadaan katkaistua.

Suojaa itsesi ja partnerisi seksitaudeilta! Kondomi ja suuseksisuoja ovat siihen paras menetelmä. Kondomeja ja suuseksisuoja voi Suomessa ostaa apteekeista, kaupoista ja kioskeista.

Ehkäisy menetelmät

Ei toivottuja raskauksia voidaan ehkäistä ehkäisy menetelmillä, joita ovat esimerkiksi kondomi, ehkäisy pillerit, kierukka, ehkäisyrenkaat ja -kapselit. Keskustele sinulle sopivasta menetelmästä oman hoitajasi kanssa. Jos ehkäisy on pettänyt, voidaan ei-toivuttua raskautta pyrkiä ehkäisemään jälkielehköisytabletille. Jälkielehköisytablettien teho on parhaimmillaan 12 tunnin sisällä yhdynnästä. Jälkielehköisytabletti ei ole kuitenkaan ehkäisy menetelmä.

Raskauden keskeytys eli abortti

Suomessa abortti on laillinen ja sallittu ennen 20. raskausviikkoa. Raskauden keskeytys ei ole ehkäisy menetelmä. Keskustele tarvittaessa asiasta hoitajasi kanssa.

Ympärileikkaus

Poikien ei-läketieteellinen ympärileikkaus

Ei-läketieteellisellä ympärileikkauksella tarkoitetaan uskonnollisiin tai kulttuurisiin syihin perustuvaa toimenpidettä, jossa pojan siittimestä poistetaan esinahkaa. Suomessa alaikäisten poikien ei-läketieteellistä ympärileikkausta ei ole lailla kielletty, mutta sen katsotaan loukkaavan lapsen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Lapsen tahtoa on kuunneltava asiassa eikä toimenpide saa aiheuttaa lapselle kipua. Vain laillistettu lääkäri saa tehdä ympärileikkauksen. Molempien vanhempien suostumus tarvitaan, jotta toimenpide voidaan tehdä. Vanhempien on maksettava toimenpide itse.

Ympärileikkaus (FGM) - tytöt

Tyttöjen ympärileikkaus on rikos. Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksella tarkoitetaan kaikkia kulttuurisista tai muista ei-hoidollisista syistä tehtäviä toimenpiteitä, joihin liittyy naisten ulkoisten sukuelinten osittainen tai täydellinen poistaminen tai niiden vahingoittaminen jollain muulla tavalla.

Ympärileikkaus aiheuttaa terveydellisiä haittoja esimerkiksi voimakasta kipua, verenvuotoa, tulehduksia, yhdyntäkipuja, arpeutumisen jälkivaivoja, virtsaamisvaivoja, kuukautiskipuja ja psykologisia ongelmia kuten pelkoa, stressiä, unettomuutta ja painajaisia. Ympärileikkauksesta voi seurata ongelmia myös raskausaikana ja synnytyksen yhteydessä.

Tyttöjen ympärileikkaus on seksuaalista väkivaltaa. Se on Suomessa rikoslain mukaan rangaistava teko. Viranomaisen tehtävänä on suojella tyttöjä niin, että ympärileikkausta ei tapahdu. Uhkaavasta ympärileikkauksesta on ilmoitettava poliisille ja lastensuojeluun. Suomessa asuvan tytön vieminen ulkomaille silvottavaksi on kielletty. Myös aiemmin tapahtuneesta silpomisesta voidaan saattaa tekijä vastuuseen.

Ympärileikattu tyttö tai nainen voi saada apua, tukea, tietoa ja neuvontaa vastaanottokeskuksen hoitajalta ja tarvittaessa hänet ohjataan lääkäriin.

Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatus on osa jokaisen ihmisen seksuaalioikeutta ja sen tavoitteena on tukea ja suojella ihmisen seksuaalista kehitystä. Suomessa seksuaalikasvatusta annetaan yhteiskunnan puolesta lapsille ja nuorille kouluissa osana terveystiedonopetusta. Suomessa seksuaalisuus nähdään positiivisena asiana, jossa keskeistä on toisen ihmisen arvostaminen ja kunnioittaminen.

Seksuaalisuus

Seksuaalisuus on yksi ihmisen ominaisuus ja keskeinen osa ihmisyyttä kaikissa elämän vaiheissa. Seksuaalisuuteen kuuluvat ihmisen keho, käyttäytyminen, ajatukset ja tunteet. Jokainen ihminen on seksuaalisesti erilainen ja monimuotoinen.

Seksuaalisuuteen kuuluvat myös suhteet muihin ihmisiin ja se, millainen olet ihmisten seurassa – esimerkiksi se kuinka toimit parisuhteessa tai kaverisuhteessa. Seksuaalinen toiminta eli seksi on osa seksuaalista käyttäytymistä. Erilaiset elämän tapahtumat ja kokemukset saattavat muuttaa seksuaalisuutta.

Seksuaalinen suuntautuminen

Seksuaalinen suuntautuminen on ominaisuus, joka kertoo siitä, kehen ihminen ihastuu, rakastuu ja tuntee vetovoimaa. Noin 90 % ihmisistä on heteroseksuaaleja, jolloin henkilö tuntee vetoa eri sukupuolen edustajaan kuin mitä itse on. Noin 10 % ihmisistä on homoseksuaaleja (homo, lesbo, bi), jolloin

henkilö tuntee vetoa oman sukupuolen edustajaan tai sekä eri sukupuolen edustajaan että oman sukupuolen edustajaan.

Suomen laki sallii kaikille seksuaalisen moninaisuuden ja täten myös homoseksuaaliset suhteet ovat sallittuja. Suomessa jokaisella on oikeus oman seksuaalisen suuntautumisen esiintuomiseen tai siihen, että asia on yksityinen.

Lasten seksuaalioikeudet

Seksuaalisuus on osa ihmistä jo heti syntymästä asti ja osa lapsen normaalia kehitystä. Lapsi tarvitsee opastusta, tukea ja tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Vanhemmat ovat tässä tärkeässä asemassa. Suomessa kouluikäiset lapset saavat tietoa myös koulun terveystiedon tunneilla.

Murrosikä on erityisen merkittävä vaihe ihmisen elämässä. Se sisältää paljon mielen ja kehon muutoksia

Murrosiässä lapsen kasvu pojasta mieheksi tai tytöstä naiseksi alkaa. Muutoksia pojilla ovat mm:

- kivesten ja peniksen kasvu
- äänenmurros
- kasvupyrähdykset
- akne
- yölliset siemensyöksyt
- mielialojen vaihtelut.

Muutoksia tytöillä ovat mm:

- kuukautisten alkaminen
- rintojen kasvu
- kasvupyrähdykset
- akne
- mielialojen vaihtelut.

Murrosikä voi kestää useita vuosia ja kehitystahti on hyvin yksilöllinen. Yleensä se käynnistyy noin 8-14 vuoden iässä ja kestää 3-5 vuotta. Fyysiset muutokset tulevat nuorelle ensin, mielen kasvu kestää kauemmin.

Lapsen Identiteetti muodostuu kehitysvaiheen aikana omanlaiseksi ja sitä täytyy kunnioittaa. Jokaisella on oikeus olla oma itsensä. Murrosiässä aloitetaan merkittävä kasvu ja kehitys aikuisuutta kohti. **Lapsi ja nuori tarvitsee paljon tukea, ohjausta ja ymmärrystä aikuisilta**, jotta hän voi kasvaa ja kehittyä turvallisesti. Aikuisilla ja vanhemmilla tulee olla tarpeeksi tietoa murrosiän kehitykseen liittyvistä tapahtumista, jotta he pystyvät antamaan tarvittavan tuen.

Tietoa, ohjausta, neuvontaa ja tukea

Kaikilla on oikeus saada lisää tietoa sekä apua ja tukea ongelmiin ja vaikeisiin tilanteisiin. On tärkeää rohkeasti pyytää apua ajoissa! On tärkeää myös neuvoa, ohjata ja auttaa lapsia ja nuoria, jotta he saavat tarvittavan tuen sekä oikean tiedon seksuaaliterveyden asioista. Voit kääntyä näissä asioissa vastaanottokeskuksen hoitajien puoleen!
Varaa rohkeasti aika keskusteluun!

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service